

a dinamikus Simon Attila

...AVAGY KELL EGY CSAPAT

Maczó Péter

A computer megjelenése óta bárki lehet grafikus. Nagy kérdés, hogy ez a szakma felhígulásához vezet, vagy egy digitális paradicsomhoz, ahol bárki alkotóvá válhat?

DAVID CARSON

Ez a beszélgetés egy kicsit rendhagyó, csakúgy mint az Élet – nagy É-vel írjuk még? Pandémia van, és mi is vagyunk – beszéljessünk így: írásban!

Kedves Attila, mióta szeretnél tervezőgrafikus lenni?

» A gyerekkori pályaválasztási álmok – mint a mozdonyvezető és a darukezelő – után hamar kialakult a stabil irány, grafikus szeretnék lenni, ha nagy leszek! Bár sokan úgy érezték trafikos, rájuk hagytam. Elsőben, első nap rajzoltunk. Őszi levélhullás volt a téma. Jól sikerült, így a tanító néni szolt anyukámnak, hogy a gyerekek érdemes lenne rajzsakkkörre járnia Tünde nénihez. Jártam, 8 évig, és Tünde néni nagyon jó és agilis rajztanár volt, nem korlátozott, viszont inspirált, és küldte a rajzainkat nemzetközi pályázatokra. Sokan nyertünk is a szakkörből... Mivel mindez Makón történt, így egyenes út vezetett Szegedre a Tömörkénybe, grafika szakra. Két évig minden héten buszoztam Szegedre, a rajzi előkészítőre.

A középiskolában nagyszerű osztályunk volt. Negyvenegy gyerek, grafikusok, szobrászok, keramikusok és textilesek. Agilis csapat, jó közösség. Húztuk egymást, tiszteltük az elvégzett munkát és a jó teljesítményt, ahogy a tanáraink is. Meghatározóak voltak Pölös Endre tervezőgrafikai órái és Barczánfalvi Ferenc rajz-, illetve metszés órái, de utólag sokat köszönhettem Varga Ferenc nyomdaismereti óráinak is.

Akkor az sem volt kérdéses, hogy merre tovább?

» Igen, az is egyértelmű volt, hogy az Iparra szeretnék felvételizni... és másodjára sikerült.

Addig fényképésznek tanultam, ez később igencsak hasznosnak bizonyult. Szóval jött a katonaság, aminek a hivatalos része akkor és utólag is értelmetlenül eltöltött időnek tűnik, az viszont, hogy találkozhattunk a leendő évfolyamtársainkkal, nos az nagyon jó volt, és végül úgy alakult, hogy grafikázni is, sőt szemléletet formálni is sikerült.

Amikor bekerültél, éppen a Gergely-időket éltük...

» A reformidőszak közepén kerültem be, de én szerettem. Jó volt mintázni, jó volt háromdimenziós formatani feladatokat készíteni, és hasznosak vol-

tak a design elméleti órák is. De a hivatalos feladatok mellett nagyon jó volt, hogy a Tölgyfa Galériában demonstrátorként dolgozhattam. Ez legtöbbször kiállításrendezést jelentett, de adódott lehetőségek molinókat és kiadványokat is tervezni a kiállításához, sőt néha még többet is: akár a kiállítás látványához is hozzátenni. Bodor Ferinek lehetek hálás érte, aki az első hivatalos munkahelyemre, az RSCG Havasi és Vargához is beajánlott. A főiskolán ismertem meg Zala Szilárdot, aki franciát tanított az Iparon. A Műegyetemen az R-Klub vezetője volt, és adott néhány feladatot. Többek között a Nemzetközi Mozgásház Találkozó napi, prompt anyagait kellett készítenem. Minderre kevés pénz jutott, de nagyszerű volt gyakorlásnak, ahogy nagyszerű volt gyakorlásnak az is, amikor egy egyesületet szerveztünk a négy művészeti felsőoktatási intézmény hallgatóinak. Közös évközi és nyári programokat hoztunk létre, filmvetítésekkel, kiállításokkal, zenei eseményekkel.

Gyalázatos dolgokat művelni a betűkkel nem szabad, ez maga a grafikai nirvána!

Igen, ezek a főiskolás találkozó jó emlékek! Ma már ilyesmire aligha volna mód...

» Így rendeztünk kiállítást Nyíregyházán, Keszthelyen és Sopronban, közben pedig terveztük ezeknek az eseményeknek a grafikai anyagait.

Nem tudom, Péter, emlékszel-e rá, de néhány fontos tanácsot tőled is kaptam, amikor lenn a nyomdában a plakátok nyomtatását készítettük elő, még hagyományos módszerekkel, sze-

relék filmen. Még lapot is sikerült kiadni, aminek a tervezésén és előkészítésén Práczky Istvánnal együtt dolgoztunk. Mellékesen pedig a Zápor utcában, ahol két évig egy volt nevelőintézet épületében székelt az Ipar kollégiuma, összehoztunk néhány eseményt, ahová írókat, grafikusokat hívtunk meg. Ide jött el Ducky Kristóf is, aki nekünk akkor nagyon menő fiatal alkotónak számított. Ő mesélt arról, hogy nagyon szeret munkákon közösen dolgozni...

Teamben?

» Kell egy csapat! Ez akkor mély nyomot hagyott bennem, és a munkák egy részén Gazsi-val, Lőrincz Attila barátommal együtt dolgoztunk.

Ahogy együtt dolgoztunk a középiskolai osztályok érettségi kiállításainak plakátjain. Nem vártuk a feladatokat, hanem megteremtettük magunknak.

Mikor is diplomáztál?

» A rendszerváltás évében, és bár felvettek a Mesterképzőre, közben elmentem dolgozni a már említett RSCG-hez, ahol ugyan csak három hónapig voltam, de rengeteget tanul-

tam, és hosszabb időre szóló kapcsolatokra tettem szert. Itt kóstolhattam bele az akkor szerveződő ügynökségi világba, ami akkor a nemzetközi ügynökség-hálózatok magyarországi irodáit jelentette. Láttam, hogy a 20 legnagyobb ügynökség-hálózat közül még soknak nincs budapesti kirendeltsége. Az is látszott, hogy a régi, igazán profi reklámszakemberek, akik hiteles társalapí-

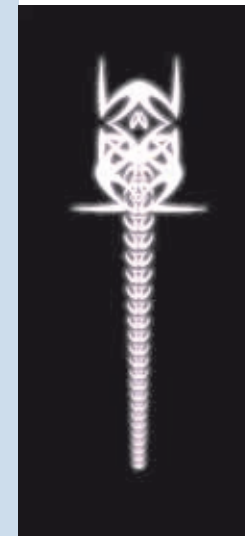
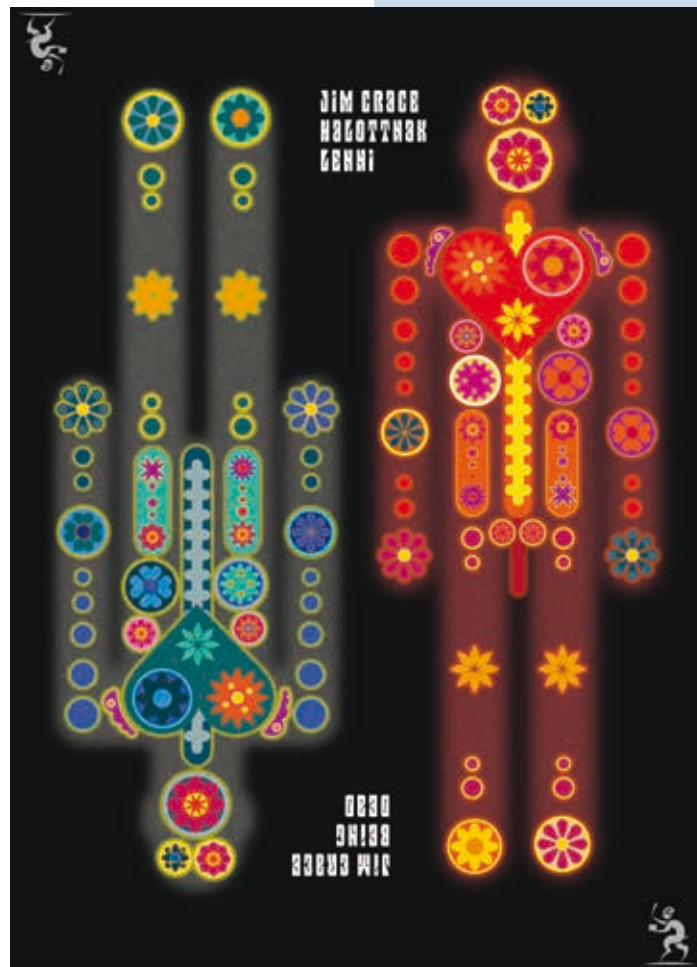

A legkedvesebb logóim megalkotásakor mitológiai utalásokkal operáltam, talán ez sem véletlen, hiszen innentől a jel egy teljes történetet megidéz.

tói lehettek egy ilyen cég helyi irodájának, lassan elfogytak. Fölvettem két ismerősömet, akik egymást nem is ismerték, mi lenne, ha mi csinálnánk valamelyik budapesti irodáját? Egyikükről, dr. Szirtes Józsefről feltételeztam, hogy tud céget vezetni, másiktól Földvári Csabáról pedig, hogy jó kreatív igazgató lesz. Az ő vezetésükkel és az én art directoriálisommal szűk egy évre rá meg is alakult a LINTAS:BUDAPEST. Itt aztán nem várt kihívásokkal néztünk szembe. Fel kellett építeni egy csapatot és ki kellett alakítani a munkafolyamatokat. Úgy, hogy naponta szembesültünk olyan fogalmakkal, amelyeket addig nem hallottunk. Amikor először olvastam egy *brief*-ben, hogy *selfwobbler*, még fogalmam sem volt mi az, és hogy néz ki. Igaz, tehettünk külföldi tanulmányutakat, és külföldi kollégák is érkeztek, de ettől még naponta új dolgokkal szembesültünk, új dolgokat tanultunk meg. Tanulmányozni kezdtem ezerrel a szakmánk munkafolyamatait. Találtam rá szakirodalmat, és egy művészeti részleget is kialakítottunk olyan nagyszerű tervezőkkel, mint Almásy Csaba, Halasi Zoltán és Veress Tamás. Aztán jött Varga Ferenc, majd idővel Varga Tibor is. Közben megtanultunk egy fontos nevet: Unilever. Megtanultuk az Unilever számos márkájának nevét: Lipton,

Signal, Cif, Domestos, Ráma, Eskimo, Iglo... Több-kevesebb feladatunk mindegyikkel adódott, de dolgoztunk a Nestlé-nek, a Peugeot-nak, készítettünk kampányt az Amstel számára. Egyre inkább megtanultunk csapatban dolgozni, hiszen az ügynökségi működés

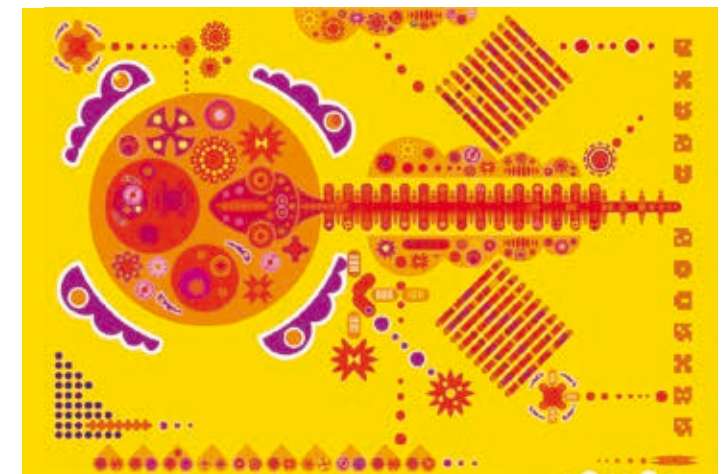
során a feladatok lényegesen specializáltabbak voltak, mint ahogy azt mi itthon megszoktuk vagy megtanultuk. Miután mindkét alapítótársam távozott a cégtől, és külföldi vezérkar érkezett, úgy gondoltam, itt az ideje saját vállalkozásba fogni.

tek, de sikerült egy nemzetközi sztenderdeknek is megfelelni képes céget összeraknunk. Ráadásul a megbízók visszajelzései szerint nálunk egész másfajta szemlélettel és ügyfélkezeléssel találkoztak, ami kifejezetten üdítő meglepetés volt számukra. A minőségen túl ez is hozzájárult a sikerhez. Tudomásom szerint a grafikai stúdiók közül elsőként vezettünk be ügyfélkapcsolati rendszert. Tíz év után felcsillant a lehetőség, hogy megvalósuljon az álomom, amit a Lintas alatt is dédelgettem: egy design cég egy ügynökség mellett.

Akkor benne voltál derékig!

» Feleségemmel Tóth Judittal még a fősvuli alatt lettünk egy pár, és mint ilyenek rengeteget dolgoztunk együtt. Ő diploma után szabadúszó maradt, de a megbízások szaporodásával indokoltta vált, hogy másokat is bevonjunk a munkába: mi sem maradtunk ki a cégalapítási lázból. 1993-ban alakult, majd működni kezdett az Art Force Stúdió, amely az elkövetkező években életünk fontos szereplőjévé vált, és amelyik alapvetően a Lintas csapatára épült. Hamarosan leányvállalatokat is alapítottunk, Ipacs Zsolt kollégánk vezetésével megalakult nyomdai produkciós cégünk a Sprint & Production, majd 96-ban a Royal Rocket Stúdió. A nyomdai produkciókért felelős cégünkben lett később, – már Zsolt önálló szervezésében – a Sprint Nyomda. Az Art Forcera és a körülette felálló rendszerre akkor és azóta is úgy tekintek, mint egy alkotásra. A szervezet, a működés keretei, az alkalmazott módszerek mind kihívást jelentet-

Ezt a Cafével közösen sikerült megvalósítani 2004-ben, ez lett a Café Design. Tizenkét évig működött, és minden nehézség ellenére igen szép sikereket könyvelhetett el... ma függetlenek vagyunk, Brand Bar néven működünk.

Szóval a csapatkoncepcióban hiszel azóta is?

» Igen, változatlanul hiszek a csapatmunkában. Arról ugyan le kellett tennem, hogy a nyugati világban megszokott professzionális munkamegosztást össze tudjuk hozni. Ebben az országban ehhez nincs meg a

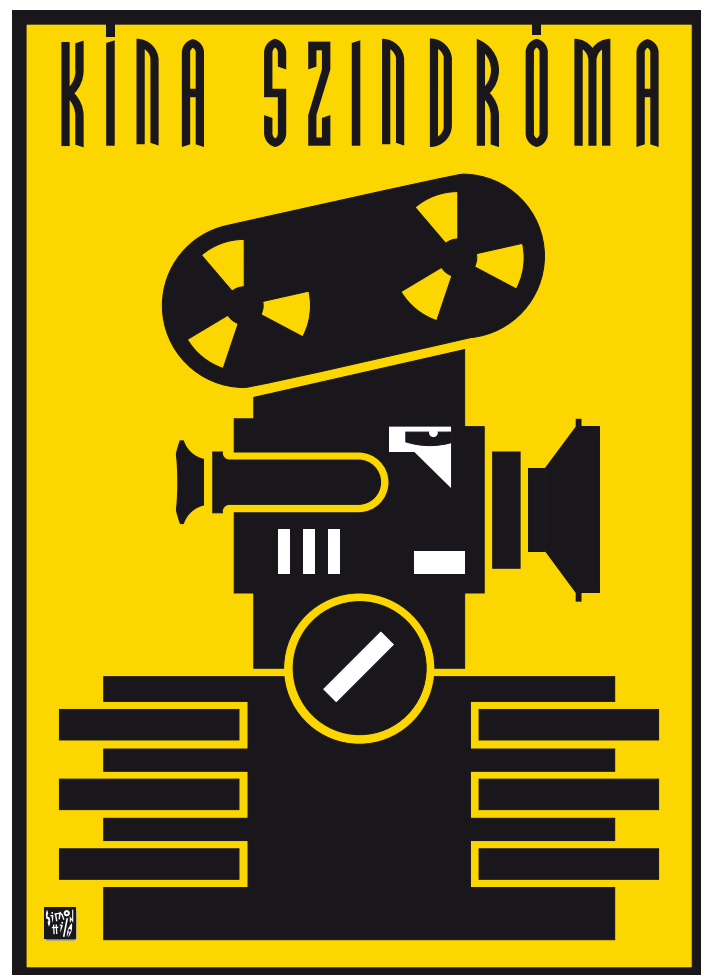

megfelelő szocializáció, sem az alapfokú oktatás során, sem a szakmai képzésben. Nem az együttműködésen van a hangsúly, de egy csapat erősebb és megbízhatóbb teljesítményt nyújt, ha »csak« magyarosan tud együtt dolgozni, akkor is.

Bizonyíték rá a legutóbbi nagy projektünk, a Liszt Ferenc Kamarazenekar arculata is, amit egy tervezőgrafikus egyedül biztosan nem tudna összehozni, legyen bár olyan zseniális, mint Herbszt Laci, vagy olyan koncepciózus gondolkodású, mint Földi Bia kolléganőnk.

A geometria a grafikus legegyszerűbb és a legkifejezőbb eszköze.

Nem tudtam, hogy Lőrincz Attilával ilyen régi és szoros a kapcsolatod...

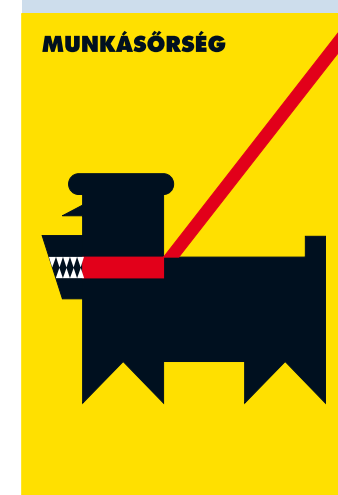
» A legjobban talán az öt éves érettségi találkozónk plakátja sikerült, ahol az osztályunk egy kiállításon mutatta meg, hogy mi történt velünk, mit hoztunk létre a felsőoktatásban. A plakát koncepciója tőlem származik, a geometrikus részét én rajzoltam, a realiztikusat és a tipót Gazsi. Így lett kerek! A húszéves találkozón már egy olyan koncepciót valósítottunk meg, ahol négyen működhetünk közre a megvalósításban.

De mindez még a játék volt, a Magyar Grafikai Stúdiók Egyesületének megszervezése viszont már igazán komoly feladat. Ez a szervezet indította útjára az Arany Rajkszög kiállításokat, és ebből alakult meg az Arany Rajkszög Társaság. Nagyon hálás vagyok Gazsinak, aki a célkitűzésünket, az évről évre megrendezésre kerülő kiállítássorozatot lankadatlanul ápolja. A szervezőcsapat tagjai neves kollégák, Kara György, Auth Attila és Herbszt László. Annak idején a 2. Arany Rajkszög kiállítás plakátja szintén

csapatmunkában született, az alapötlet tőlem származott, az illusztrációt Lovász Zolival készítettük, a tipográfiát pedig Veress Tamásra bíztuk.

Külön érdekes, hogy a menedzseléssel mennyit fáradtál, erre az alkotók közül kevesen alkalmasak.

» Valamennyi cégben elérkezett a pillanat, amikor kérdéssé vált, hogy a cégvezetői és a tervezői tevékenység mennyire egyeztethető össze. A grafikai produktumok létrehozásáról sosem mondtam le, sőt ahhoz is ragaszkodtam, kisebb szünetekkel, hogy minden nap készítsek valamilyen grafikát. A Lintasban, az Art Force-ban és a Café Designban eleinte tervezői tevékenységet is folytattam, de mindhárom cégben eljött az idő, amikor erről már le kellett mondanom. Szerintem tervezni másfajta tudatállapotot jelent, mint projektet menedzselni, pénzügyekkel vagy szervezeti kérdésekkel foglalkozni. A grafikák saját kezű előállításáról azonban sosem tudtam lemondani.

Úgy hiszem, elérkeztünk egy pontra, amikor számot kell vetnünk magunkkal –...

» Sejttem, mire gondolsz: a nap-számosra, amit a facebookon lelkes tábor követ figyelemmel. A korábbi napi egy posztot ebben az évben felbontottam. Naponta kettő-négy poszt is készül. Szöveges tartalomban eddig csak néhány újdonságra volt érkezésem, leginkább a korábbiakat darabolom fel és illusztrálom. Van egy napi esemény-összefoglaló poszt, ehhez idén is megkomponálom az adott dátumot, de a hónapot

gyakran betűkből állítom össze. Az alkotókról eddig csak szövegesen emlékeztem meg, most pedig az alkotásaikból egy-egy kompozíciót állítok össze, és létrehoztam egy külön napszamos facebook oldalt is.

Na és az oktatás?

» A tanításban az elméleti óráimon azokra a kérdésekre helyezem a hangsúlyt, amelyeket a gyakorlatban kellett megtanulnom mert ezekből – úgy látom – az oktatásba máig sem szivárgott be semmi. A kreatív formatani gyakorlatok viszont arról a szabadságról szólnak, ami nélkül nincs valódi tervező-grafikai tevékenység, és nem mellékesen segítenek átélni azt az élményt, hogy egy könyv nem egy borító és oldalpárok összessége, hanem háromdimenziós tárgy, egy doboz sem hat oldalból áll, hanem ezek összefüggő egységéből. A szakmánk története iránti vonzalmam a szüleim génjeivel érkezett, mindketten tanárok voltak. A történelem volt a közös pont, engem pedig mindig érdekelt, ha valaki a történeti vonatkozások felől közelít.